

# Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

## PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm<sup>2</sup> 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori, se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai, nr. 35.

## ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

## ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei  
Pe 6 luni: 12 lei  
Pe 3 luni: 6 lei

## Vechi reprezentări iconografice

### ale Maicii Domnului

Creștinilor de după veacul întâi nu ne-a fost dat să avem și să cunoaștem chipul adevărat al Maicii Domnului, după cum nu-l avem nici pe acela al Mîntuitorului Hristos. Nu cunoaștem nimic din trăsăturile fizice și din înfățișarea feței Sfintei Fecioare Maria. Fericitul Augustin, vorbind despre chipul Maicii Domnului, are aceste cuvinte: „Nici nu cunoaștem fața Fecioarei Maria”.

Cu toate acestea, există multe reprezentări ale Maicii Domnului, unele foarte vechi, care caută să redea chipul ei adevărat. Unele dintre ele reclamă ca autor pe Sf. Evanghelist Luca. Sf. Luca, prin cuvintele din Evanghelia sa: „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar”, exprimă plinătatea frumuseții spirituale și fizice a Maicii Domnului. Chiar dacă Sf. Luca n-ar fi zugrăvit nici o icoană a Maicii Domnului, el totuși poate fi considerat cel dintîi zugrav al ei, fiindcă ne-a lăsat descrierea chipului ei spiritual. Acolo unde se află plinătatea harului lui Dumnezeu trebuie să aflăm și desăvîșirea trupească printr-o frumusețe care să iasă din comun. De aceea putem spune că Sf. Fecioară a trebuit să fie frumoasă, cea mai frumoasă dintre fiecele Evei, de o frumusețe fără egal, asemănându-se în frumusețe cu fiul său Iisus Hristos.

Artiștii și pictorii, încă din primele zile ale creștinismului, dînd frîu liber imaginației lor, au creat o infinitate de figuri și imagini care să redea chipul Maicii Domnului. Unii Sfinți Părinți și scriitori bisericești ne dau și amănunte cu privire la forma și culoarea feței, a sprîncenelor, a părului, a ochilor, forma gurii, a nasului etc.

Trebuie să admitem că reprezentările iconografice vechi ale Sfintei Fecioare Maria trebuie să-și aibă începutul în cultul Maicii Domnului, odată cu începuturile creștinismului. Cei dintîi pictori creștini, lipsiți adeseori de tehnică și de stil, erau mînați de dorința de a exprima simțămintele credinței creștine reprezentîndu-o pe Maica Domnului în frescele catacombelor, spre a o avea vie în suflet. Creștinii cei dintîi înțelegeau ca și pe această eale să aducă laudă, venerare și cinstire Maicii lui Dumnezeu. Cele dintîi icoane ale Maicii Domnului le aflăm în cimitirele vechi creștine, sau în catacombe.

Cea mai veche reprezentare iconografică a Maicii Domnului a fost descoperită în catacomba Priscillei din Roma. Se crede că această imagine are data din epoca apostolică și că ea ar fi luat naștere chiar sub ochii Sf. Apostoli, nu mai tîrziu de anul 150 d. Hr.

Maica Domnului e reprezentată alăptîndu-și Fiul. Este îmbrăcată într-o tunică cu mîneci scurte, cu numeroase pliuri, cu brațele aproape dezvelite; peste tunică poartă o manta. Capul îi este pe jumătate acoperit cu un văl scurt și transparent după modelul de a se înveli al fecioarelor sfințite Domnului. În față stă un bărbat îmbrăcat într-o manta și care în mîna stîngă ține un sul de pergament, iar în mîna dreaptă arată spre o stea, care se află deasupra pruncului Iisus. În această reprezentare iconografică se reunesc proorociile lui Valaam: „O stea va răsări din Iacob și un toiag se va ridica din Izrael” (Num. 24, 17), cu proorociile lui Isaia: 7, 14; 60, 1; 60, 6).

Această reprezentare a Maicii Domnului poate fi socotită pe bună dreptate ca o capodoperă a picturilor din catacombe. E unică în felul ei și nici o pictură dintre acelea care reprezintă pe

Maica Domnului în arta veche creștină nu se poate asemăna cu ea.

Tot în catacomba Priscillei aflăm o altă reprezentare veche a Maicii Domnului, în încăperea numită „Capela Graeca” (această capelă e o adevărată biserică cimitirială). Maica Domnului e reprezentată de data aceasta șezînd pe un tron și ținînd pe genunchi pe Iisus copil; din partea stîngă se apropie cei trei magi aducînd daruri pruncului Iisus.

În cimitirul Priscillei mai aflăm și o imagine a Bunei Vestiri și o altă imagine reprezentînd pe Iisus, pe Maria și pe Iosif. Trebuie spus că cimitirul sau catacomba Priscillei este unul dintre cele mai vechi cimitire creștine. Această catacombă, din cauza multelor și foarte variatelor reprezentări iconografice mariane pe care le cuprinde, a fost numită catacomba Mariei, sau cimitirul Mariei.

În Cimitirul Mare de pe via Nomentana din Roma se află o frumoasă reprezentare iconografică a Maicii Domnului ca rugătoare.

Asemenea reprezentări ale Maicii Domnului aflăm în toate catacombele Romei vechi. De observat că în mai toate aceste reprezentări Maica Domnului ne apare cu pruncul Iisus în brațe, pe genunchi sau lîngă piept. Imbrăcămintea Maicii Domnului este după moda orientală, o dalmatică cu dungi purpurii, capul fiind acoperit cu un văl. Pruncul Iisus este îmbrăcat în tunică cu dungi purpurii. Mînecele hainei sînt înflorate cu dungi purpurii. Toată această îmbrăcăminte aleasă dovedește că persoanele reprezentate sînt de o demnitate înaltă.

Și în Răsăritul creștin aflăm frumoase reprezentări iconografice ale Maicii Domnului. De altfel, iconografia creștină tocmai aici își are începuturile.

După sinodul din Efes din anul 431, care a proclamat-o pe Maria Mama lui Dumnezeu, arta creștină, în reprezentările iconografice, îi dă repede Maicii Domnului trăsături grave, fața alungită, atitudinea și vestimintele ce vor caracteriza de acum înainte madonele bizantine.

În Orient, cea mai frumoasă imagine a Maicii Domnului e aceea a cărei prototip e cunoscut sub numele de „Hodighitria”, într-o biserică din Constantinopol, unde a fost adusă probabil prin secolul al V-lea de la Ierusalim, unde se păstra amintirea că ar fi fost lucrată de Sf. Evanghelist Luca. După numele bisericii din Constantinopol această icoană a primit numele de „Povățuitoare”. Așa înțelegem cuvintele din Rînduiala Paraclisului unde ni se spune: „Mute fie buzele celor ce nu se închină icoanei tale celei zugrăvite de preasfîntul Apostol Luca, care se cheamă Povățuitoare”.

O reprezentare a Maicii Domnului este venerată într-o biserică zidită de împărăteasa Pulcheria, în Blacherne, în Constantinopol, de unde și-a luat și numele de „Blachernitissa”, avînd pe piept un medalion cu capul lui Iisus.

Alte tipuri de reprezentări ale Maicii Domnului avem „Glicophiloussa” (dulce iubitoare), „Eleousa” (milostivă), „Galaktotrophoussa” (Maica Domnului alăptînd), „Kiriottissa”, de origine constantinopolitană, și care reprezintă pe Maica Domnului în picioare, ducînd pe Iisus pe brațe.

În veacul al VI-lea, multe din bisericile din Orient spuneau că posedă imagini vestite ale Maicii Domnului. În acest veac icoanele mariane au devenit unul dintre subiectele cele mai plăcute ale

(Continuare în pag. 4)

## SAMARINEANUL MILOSTIV

În parabola așa de populară și mișcătoare a „Samarineanului milostiv” (Luca 10, 29—37), Mîntuitorul a arătat odată pentru totdeauna nu numai cine este de aproapele nostru, ci și care e atitudinea cea mai bună față de semenii noștri. Un legist, care cunoștea porunca iubirii de Dumnezeu și de aproapele din V. Testament, dar nu cunoștea calea practică — „ce să fac?” — spre mîntuire, întrebă pe Mîntuitorul cine e aproapele, căci aproapele, după părerea generală era socotit numai ruda, vecinul, prietenul sau compatriotul. Mîntuitorul Iisus Hristos răspunde prin pilda samarineanului milostiv. În fapt, Mîntuitorul nu spune direct cine e aproapele, ci numai dă un exemplu, în care se înfățișează cele trei raporturi posibile dintre oameni, iar răspunsul îl dă însuși legistul la urmă, cînd Domnul îl întrebă: „Care din acești trei îți se pare că a fost aproapele celui ce a fost căzut între tîlhari?” — „Cel care a avut milă de el”, răspunde învățătorul de lege. Cel care a pus întrebarea, pînă la urmă răspunde singur. Divinul nostru Învățător folosește aici așa numita metodă socratică, de întrebări și răspunsuri.

Acțiunea acestei parabole-exemplu se desfășoară în 3 tablouri succesive, care oglîndesc pe scurt cele 3 atitudini principale pe care oamenii le pot lua în viață față de semenii lor: om împotriva omului, om pe lîngă om și om pentru om. Să privim mai de aproape aceste atitudini atît în trecut, cît și în prezent.

a) În primul tablou ni se înfățișează fapta tîlharilor, care jefuiesc și rănesc cumplit pe un călător iudeu. Aici avem atitudinea cea mai urîtă a omului împotriva omului. E atitudinea lui Cain, e atitudinea de dușmănie față de semenii, e cea după care „omul e lup pentru om”. E atitudinea care a înflorit în perioada sclavagistă și se cultivă în vreme de război. E treapta cea mai de jos pe care omul o poate coborî, e treaptă de fiară. Din nefericire, și vremurile moderne își au „tîlharii” lor. Oare puterile imperialiste care răpesc libertățile popoarelor și le jefuiesc bunurile lor materiale, nu sînt tot un fel de tîlhari? Firește că da. Deosebirea dintre aceștia și cei de la drumul mare e că primii sînt înarmați modern și își urmăresc țelurile de înrobire a popoarelor în mod viclean, susținînd că ei doresc eliberarea, civilizarea și fericirea lor. Firește că morala creștină condamnă toate acțiunile de tîlhărie modernă orice nume ar purta, prin care demnitatea omului e nesocotită, prin care omul ea și popoarele sînt jefuite de bunurile lor morale și materiale. Atitudinea omului împotriva omului, ea și a unui popor împotriva altuia, e potrivnică credinței și moralei creștine, fiindcă calcă în picioare dragostea față de semenii noștri, care e porunca cea dintîi și cea mai mare din legea lui Hristos, Domnul nostru.

b) A doua atitudine e cea avută de preot și levit, față de cel căzut în nenorocire. Aceștia și-au făcut la templu datoria față de Dumnezeu. Ei nu făcuseră nici un rău și totuși sînt osîndiți pentru că nu și-au făcut datoria și față de semenii lor, pentru că n-au făcut binele pe care îl puteau face. Ei se întorc grăbiți spre casă, trecînd nepăsători pe lîngă semenii lor în suferință. Ei se dovedesc indiferenți și egoiști față de fratele lor, de cel de un neam și o credință cu ei. Desigur că ei ar fi putut aduce multe motive pentru a-și justifica purtarea, că fiind persoane sacre, nu puteau să se atingă de un muribund, ca să nu se pîngărească,

(Continuare în pag. 4)



## Mitropolitul Petru Movilă. Sinodul de la Iași

Am văzut că în curgerea veacurilor neamul românesc dreptcredincios a dat Bisericii slujitori vrednici, care au strălucit pe diferite scaune vladicești, slujind cu rîvnă Bisericii și poporului. Dar, poporul nostru a dat oameni de seamă, care au stat și în slujba altor Biserici și neamuri, ajutînd, prin munca și vrednicia lor, la propășirea acestora.

Între aceștia, la loc de frunte se numără Petru Movilă, mitropolitul Kievului. S-a născut la Suceava, la 21 decembrie 1596, ca fiu al lui Simion Movilă, domn pentru scurtă vreme în Țara Românească și în Moldova și al soției sale Melania-Marghita. Un frate al tatălui său, Ieremia, a fost domn în Moldova, un altul, Gheorghe, despre care am mai vorbit, a fost mitropolit al Moldovei. Bunicul său dinspre tată, Ioan Movilă, s-a călugărit spre bătrînețe sub numele de Ioanichie. Dintre frații lui Petru, trei au ajuns domni în Țara Românească sau în Moldova Mihail, Gavril și Moise. Intreaga familie a Moveștilor, așa cum am mai spus, era cîtoră a frumoasei mînăstiri Sucevița, în nordul Moldovei.

La vîrsta de 4 ani copilul Petru a prîbejit în Polonia din fața oștilor lui Mihai Viteazul. S-a reintors în 1601, ca prin 1611—12, o dată cu venirea la domnie a lui Ștefan Tomșa, să părăsească Moldova pentru totdeauna, stabilindu-se în Polonia. Tînărul fiu de domn, sau voivodici, cum se iscălea el, și-a continuat învățătura de carte — pe care o începuse în casa părintească — la școala (sau colegiul) Frăției Ortodoxe din orașul Liov. Aici a studiat el limbile slavă, greacă și latină, pe lângă gramatică, poetică, retorică, dialectică și teologie. În afară de aceste studii, potrivit obiceiului nobililor polonezi, a trebuit să învețe și meșteșugul armelor, avînd ca octoritor un nobil polon. A luat parte la luptele polonilor împotriva turcilor, la Țuțora (1620) și la Hotin (1621). Se spune că în 1622, după încheierea păcii între poloni și turci, regele Sigismund al Poloniei ar fi recomandat sultanului turcesc pe tînărul Petru Movilă să i se dea domnia Moldovei. Dar Dumnezeu, în planurile Lui necunosute și în înțelepciunea Lui nemărginită, a vrut să fie altfel. În vara aceluiaș an, la 15 august, fiind hram la vestita mînăstire Pecerska (Lavra Peșterilor) din Kiev, tînărul fecior de domn și-a îndreptat pașii într-acolo. Era atunci stareț al mînăstirii arhimandritul Zaharia Copistenski (1627), iar mitropolit al Kievului Iov Borețki (1620—31). Sub înfrîurirea acestora, dar și datorită înclinărilor sale firești, din rîvnă pentru credința neamului său s-a hotărît să se călugărească. După ce se pregătise duhovnicește la Rubiejkova, unde a zidit și o biserică cu hramul Sf. Ioan cel Nou, în anul 1627 a fost tuns în monahism la Kiev. A ajuns tot atunci egumen al mînăstirii Pecerska (6 septembrie 1627), fiind hirotiesir arhimandrit în luna decembrie din același an.

Trebuie să spunem aici că în acele vremuri întreaga Ucraina și Kievul erau sub stăpînirea regatului polon catolic. Se înțelege că Biserica Ortodoxă a ucrainenilor aflați sub stăpînire polonă era în grea strîmtoare. Propaganda catolică, era în plină desfășurare în aceste părți, mai ales că în anul 1596 o parte din clerul și credincioșii ortodocși îmbrățișaseră unirea cu Roma, semnînd un act de unire la Brest în Polonia. În primele decenii ale secolului al XVII-lea trecuseră la uniație numeroși episcopi și mulți nobili, ca să poată face parte și pe viitor din senatul Poloniei, bisericile ortodoxe erau dărimate, închise sau vindute altor neamuri, de la care ortodocșii trebuiau să le închirieze, averile bisericesti erau confiscate, iar credincioșii lipsiți de drepturi. Cu toate acestea, poporul dreptcredincios a rămas statornic în credința strămoșească, așa cum vor face peste un veac și credincioșii români din Transilvania.

În astfel de împrejurări vitrege a ajuns Petru Movilă, în vîrstă de 31 de ani, stareț al Lavrei Pecerska din Kiev. De îndată a început o luptă aprigă pentru apărarea și afirmarea Ortodoxiei în Ucraina, adică în regatul polon.

În anul 1632 a avut loc alegerea noului rege al Poloniei, Vladislav. Cu acest prilej, arhimandritul Petru Movilă a strîns în jurul său pe mulți nobili poloni ortodocși și protestanți care l-au ales pe Vladislav. În felul acesta, l-a silit pe noul rege să întoarcă măcar unele din libertățile și drepturile răpite ortodocșilor. Printre altele au fost cîștigate: a) libertatea de cult a Ortodoxiei în toată Polonia, dreptul de-a avea biserici, spitale, tipografii și de-a dobîndi orice demnitate; b) menținerea frățiilor ortodoxe și dreptul de a înființa altele; c) restituirea către ortodocși a tuturor bisericilor din Kiev luate de uniți; d) restituirea către ortodocși a cîtorva episcopii luate de uniți. Aceste mari biruințe ale Ortodoxiei din regatul polon, dobîndite prin iscusința lui Petru Movilă, au dus, în 1633, la alegerea sa în unanimitate, ca „arhiepiscop și mitropolit al Kievului, al Galiciei și al întregii Rusii”. Alegerea sa a fost întărită de regele Vladislav la 12 martie 1633 și recunoscută apoi de patriarhul ecumenic Chiril Lucaris. A fost hirotonit arhieru la 28 aprilie 1633, în biserica ortodoxă din Liov, cîtoria familiei Moveștilor și instalat la 5 iulie 1633.

De acum înainte a început munca sa rodnică pentru propășirea Bisericii sale. Încă din 1631, pe cînd era numai arhimandrit, înființase la Kiev o școală înaltă, un colegiu, cu dascăli buni, cu bibliotecă bogată, cu metodă bună și cu limba de predare latină. În 1633 a schimbat acest colegiu în Academie, deci o școală cu caracter universitar, întocmindu-i un program nou de învățatură, după modelul universităților apusene. Academia era sub conducerea directă a mitropolitului Kievului, care numea pe rector și pe profesori. Această Academie a fost cea mai veche universitate modernă ortodoxă, înființată deci de românul Petru Movilă și din care a izvorit apoi lumina pentru întreaga Ortodoxie. Diferite școli susținea în alte orașe. Prin însăși testamentul său prevedea ca întreaga sa avere să fie întrebuintată „pentru refacerea lăcașurilor, divine ruinate, iar parte pentru înființarea și întreținerea de școli în Kiev și mai ales a colegiului”.

Tot așa, a înființat tipografii la Kiev, Liov și în alte părți, tipărint mulțime de cărți de slujbă, de învățatură, de evlavie creștină, de apărare a Ortodoxiei și traduceri din Sfinții Părinți. Se cunosc pînă acum aproape 50 de tipărituri, îngrijite de mitropolitul Petru, unele fiind lucrate de el însuși, altele lucrate de elevi sau colaboratori ai săi, la multe semnînd el însuși prefețele. Dintre lucrările care-i aparțin, trebuie să amintim pe cea intitulată *Lithos* (= *Piatra*) — 1644, principala sa operă de polemică religioasă, de aproape 900 de pagini. Dintre traduceri amintim *Evangelia învățătoare* (*Cazania*) a patriarhului Calist al Constantinopolului (1637), iar dintre cărțile de cult *Molitvelnicul* din 1646.

Dar cea mai importantă din lucrările sale, cartea de doctrină a întregii Ortodoxii, este *Mărturisirea Ortodoxă*. După ce Petru Movilă izbutise să înființeze o școală pentru credincioșii săi, s-a apucat să scrie această carte de luminare pentru toată creștinătatea răsăriteană, vînd ca fiecare creștin ortodox să cunoască credința lui cea adevărată și să nu se lase ispitit de propovăduiri străine, catolice sau protestante. Nevoia unui asemenea Catehism se simțea atunci mai mult ca oricînd, dată fiind propaganda catolică și protestantă ce se făcea atunci în țările ortodoxe, cît și faptul că alte confesiuni creștine aveau asemenea cărți. Mai mult chiar, în 1629, a apărut, în latinește, o mărturisire de credință în duh calvin, pusă sub numele patriarhului ecumenic Chiril Lucaris, bine cunoscut în Polonia, unde a fost 6 ani profesor la Academia din Ostrog.

Mărturisirea lui Petru Movilă a fost scrisă în limba latină, sub formă de întrebări și răspunsuri (261), pe temeuri din Sf. Scriptură, din Sf. Părinți și din canoane. Partea întâia cuprindea învățătura de credință, tîlcuind Simbolul credinței, partea doua vorbea despre nădejde, lămurind rugăciunea Tatăl nostru, iar partea a treia cuprindea învățătura despre dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele. Deci, ea este împărțită în trei părți, potrivit celor trei mari virtuți teologice: credința, nădejdea și dragostea. După întocmirea acestei cărți, mitropolitul Petru Movilă a convocat la Kiev, în 8 septembrie 1640, un sinod de clerici și mireni, care, între altele, trebuia să-și dea părerea asupra lucrării mitropolitului. Sinodul a cercetat lucrarea, dar nu s-a unit asupra a două puncte și de aceea au hotărît să ceară și părerea patriarhului ecumenic de la Constantinopol. S-a ajuns în cele din urmă la ideea convocării unui sinod din reprezentanți ai mai multor Biserici Ortodoxe.

Pentru că sinodul nu se putea întruni nici la Constantinopol, unde stăpîneau turcii, nici la la Kiev, aflat sub stăpînirea polonilor catolici, Petru Movilă s-a gîndit ca el să fie convocat la Iași, în Moldova, țara ortodoxă și țara sa de naștere, în care domnea atunci Vasile Lupu, cunoscut sprijinitor al Bisericilor ortodoxe de pretutindeni. Patriarhul ecumenic și-a dat încuviințarea ca sinodul să se țină la Iași, trimițîndu-și delegați. Aceștia erau: Porfirie, fost mitropolit al Niceei și ieromonahul Meletie Sirigul, cel mai învățat teolog grec din secolul al XVII-lea, renumit profesor și predicator. Mitropolitul Petru Movilă a trimis trei delegați: Isaia Trofimovici Kozlovski, egumenul mînăstirii Sf. Nicolae din Kiev, fost rector al Academiei movilene, Iosif Kononovici Gorbatki, rectorul în funcție al Academiei și egumen al mînăstirii Bogoiavlenska din Kiev și Ignatie Oxenovici Starușci, predicatorul catedralei Sf. Sofia din Kiev. Din partea Bisericii moldovene participau: mitropolitul Varlaam și episcopii Evloghie al Romanului, Anastasie al Rădăuților, Gheorghe al Hușilor și ieromonahul Sofronie Pociatki, egumenul mînăstirii Trei Ierarhi și rectorul colegiului înființat aici de Vasile Lupu. Din Țara Românească n-a participat nimeni, date fiind atunci raporturile dușmănoase dintre Matei Basarab și Vasile Lupu.

Deci, pentru prima dată în istorie s-au întrînit aici reprezentanții celor trei mari ramuri ale Ortodoxiei răsăritene: greacă, slavă și română.

Sinodul s-a deschis în ziua de 15 septembrie 1642 în trapeza bisericii Trei Ierarhi din Iași și a ținut pînă în ziua de 27 octombrie 1642, deci 43 de zile. Membrii săi au discutat punct cu punct întreaga Mărturisire de credință alcătuită de mitropolitul Petru Movilă. Pe măsura discutării ei, ieromonahul Meletie Sirigul traducea Mărturisirea din limba latină în care fusese scrisă, în limba greacă vorbită. Discuții mai aprinse au fost numai asupra celor două puncte cu care n-au fost de acord nici

membrii sinodului de la Kiev, pomenit mai sus. Petru Movilă scrisese că pe lângă rai și iad mai este un loc curățitor, purgatoriul și că prefacerea darurilor în Trupul și Sângele Domnului s-ar face la rostirea cuvintelor: „Luați mîncăți...”, deci în amîndouă se vedea o influență catolică. Sinodul, și în special Meletie Sirigul, au apărut vechile rînduiri ortodoxe, arătînd că nu există purgator și că prefacerea darurilor se face în timpul chemării Duhului Sfînt de către preotul slujitor.

La 27 octombrie s-au încheiat lucrările sinodului, iar la 30 octombrie Mărturisirea, îndreptată și tradusă acum în limba greacă, a fost trimisă Sinodului din Constantinopol. În curînd cele două delegații străine au părăsit Moldova. La 11 martie 1643 Sinodul Patriarhiei din Constantinopol aproba Mărturisirea, iar mai tîrziu pe actul de aprobare și-au pus iscăliturile și patriarhii Alexandriei, Antiohiei și Ierusalimului. Astfel, lucrarea învățatului mitropolit de origine românească primea aprobarea întregii Ortodoxii, devenind a treia mărturisire de credință a Bisericii Ortodoxe, după Simbolul Credinței (Crezul) și Dogmatica Sf. Ioan Damaschinul. În felul acesta, am adus și noi românii o contribuție de seamă la tezaurul de credință și de învățatură al Ortodoxiei. Cartea nu s-a putut tipări în timpul vieții mitropolitului Petru Movilă, ci abia în 1667, la Amsterdam, în Olanda, în limba greacă. De atunci ea a fost tradusă în mai multe limbi și tipărită în numeroase ediții. În românește a fost tipărită pentru prima oară la Buzău, în 1691, în traducerea logofătului Radu Greceanu.

Se cade să amintim aici și de cîteva din legăturile pe care mitropolitul kievean le-a păstrat cu țara sa de baștină, cu Moldova, în afară de faptul că Mărturisirea sa a fost aprobată de un sinod ținut la Iași. Astfel, încă în 1631, pe cînd era egumen al Lavrei Pecerska, un frate al său, Moise Movilă, a ajuns domn în Moldova. Cu acest prilej, arhimandritul Petru i-a dedicat o carte bisericască tipărită atunci la Kiev, *Triodul ales*. Prefața, semnată de el, cuprindea și diferite sfaturi prin care-i arăta cum trebuie să se poarte un domn creștin. Printre altele, îi dădea și acest îndemn: „Pentru libertatea patriei și a supușilor tăi, să te lupți bărbătește!”

Mai tîrziu, tipografiile lui Matei Basarab, de la Cîmpulung, Govora și Tîrgoviște și a lui Vasile Lupu de la Trei Ierarhi din Iași au fost dăruite sau cumpărate de la Petru Movilă din Kiev. Meșterii tipografi au venit tot de acolo. În 1640 Vasile Lupu a întemeiat la Iași un colegiu, după pilda celui kievean, cu patru profesori trimiși de Petru Movilă. În fruntea lor era ieromonahul Sofronie Pociatki, fost rector al Academiei movilene.

La începutul anului 1645 Petru Movilă a avut prilejul să cerceteze Moldova, pe care n-o mai văzuse din copilărie. A venit la invitația lui Vasile Lupu ca să binecuvînteze căsătoria fiicei sale Maria cu nobilul lituan Ianusz Radziwill, căsătorie pe care o mijlocise însuși mitropolitul. Nunta s-a făcut în biserica Trei Ierarhi din Iași și cu acest prilej mitropolitul kievean a rostit un „Cuvînt duhovnicesc”, în două limbi; în limba poloneză cunoscută de mire (1/3) și în limba română (2/3) cunoscută de mireasă, de familia ei și de nuntași. Cuvîntul a fost publicat apoi de Petru Movilă într-o broșură în limba polonă, tipărită în tipografia sa din Kiev.

Iar în lucrarea sa *Lithos*, de care am pomenit mai sus, amîntea o seamă de datini și obiceiuri din Moldova (tăiatul moșului la copii, hramuri de mînăstiri, ridicarea catedralei Mitropoliei din Alba Iulia de Mihai Viteazul ș. a.).

După o păstorie de 13 ani împliniți, mitropolitul Petru Movilă a închis ochii în ziua de 22 decembrie 1646, fiind îngropat în biserica mînăstirii Pecerska, mulțumit că lupta sa de o viață întreagă a fost folositoare nu numai Bisericii Ortodoxe din Polonia de atunci, ci și Ortodoxiei întregi.

Din cele spuse, vedem limpede că Petru Movilă a fost un mare dar duhovnicesc pe care l-a făcut neamul nostru întregii Ortodoxii. Prin credința, prin învățătura și prin strădaniile sale, el a ridicat Biserica ucraineană la o deosebită cinstire.

Mircea Păcurariu





## „...Și iarăși la lume date“

De câte ori ne aflăm la Sf. Liturghie, în bisericile noastre, și de câte ori cântăm cu toții „Tatăl nostru“ pe melodia atât de cunoscută, de curgătoare și de odihnitoare pentru toți, de atâtea ori este bine să ne aducem aminte de autorul acestei melodii, harnicul cântăreț bisericesc și profesor de psaltichie **Anton Pann**. În chip special însă ne amintim de el în aceste zile în care s-au împlinit, și anume în 2 noiembrie a. c., 115 de la trecerea sa la cele veșnice. Menționăm totodată că tot la acest sfârșit de an se împlinesc și 175 de ani de la nașterea acestui Manole sau acestui meșter al cuvântului.

Nu vom zăbovi, cu acest prilej, asupra firului vieții sale, pe care l-am depănat într-un număr mai vechi al gazetei noastre (Telegraful Român, nr. 43—44, 1964), viață bogată în fapte de interes obștești, ca a multor fii ai acestei țări, care au pus umărul în secolele trecute la luminarea și ridicarea poporului nostru.

În acest sens, pe lângă activitatea sa de cântăreț bisericesc, sector în care a depus mult efort în „a români“ cântările și a se executa „liniștit, cucernic, mîngăios și dulce“, pe lângă activitatea sa de tipograf în care calitate a scos și difuzat el însuși un impresionant număr de cărți de interes general, **A. Pann** a fost și un rodnic culegător, prelucrător, talmăcitor și creator de literatură.

Este bine cunoscut în această privință volumul „Povestea vorbii“, a cărui origine este arătată în chiar versurile puse în fruntea acestei cărți și anume:

„De prin lume adunate  
Și iarăși la lume date“.

Într-adevăr se găsesc aici proverbe culese din gura poporului, texte din Sf. Scriptură, învățături din cărțile de cult și diverși autori bisericești, culegeri ale unor gânditori clasici etc., toate fiind trecute prin laboratorul minții și inimii sale calde și redată apoi obștei largi a cititorilor, cu o vădită tendință de formare morală, creștinească, cetățenească. Căci din cele câteva exemplificări pe care le vom reda în continuare, ne vom da seama că autorul lor scrie cu scopul clar de a preaslăvi virtuțile și toate însușirile pozitive ale oamenilor și a combate patimile și alte năravuri care întunecă și stîlcesc ființa noastră omenească și creștinească.

Astfel, dragostea creștină, virtutea noastră de căpătîi, inspirată din epistola I către Corinteni, cap. 13, este descrisă în versuri ca acestea:

„Dragostea nu se mărește,  
Nu se înalță de loc  
Dragostea nu pizmăiește  
La al altuia noroc.

Dragostea în orice casă,  
Cînd o chem și cînd o vor,  
Stă ca o floare la masă  
Și zîmbește tuturor“.

Se recomandă cultivarea prieteniei „cu oameni buni și cu minte“, care „se poartă cu cinste“ și:

„Să nu aibi amestecare  
Cu oameni ce sînt din fire  
Cu urîță năravire“.

Prietenia adevărată are drept scop cultivarea virtuții. De aceea, adevăratul prieten este cel care te mustră atunci cînd greșești, nu cel ce-ți laudă abaterile. Prin urmare: „Fugi de lingușitori și de care te laudă în față și îți vorbesc tot pe plac, punîndu-ți la greșeli cap“.

În viața de toate zilele, în toate ale noastre să ținem cîntarul drept al cumpătării, potrivit zicalii: „Cumpăna nepoate E bună la toate“. De aceea:

„Nu te ndopa cu mîncare,  
Nici bea pînă la mbătare“.

În nici un caz deci să nu ne asemănăm cu:

„Lacomii, mult mîncătorii,  
De pîntece-nchinătorii,  
Cari într-a lor viețuire  
Să tîrască fără simțire“.

„Vorba multă, sărăcia omului“, zice poporul, iar Sf. Scriptură ne învață că nu numai de fiecare faptă, ci și de fiecare gînd și vorbă vom da seama înaintea Dreptului Judecător, din care motiv:

„Cînd vrei să vorbești, la gură  
Să aibi lacăt și măsură“

pentru că:

„Cine are limbuția  
E mai rea decît beția“.

căci: „Limba oase n-are, dar oase frînge“, prin

otrava dezbinării și a urii pe care poate s-o împărtășe în jur.

Binele trebuie făcut fără discriminare, fără să privim „la față“ celui pe care îl ajutăm, cum spune Sf. Iacob, ceea ce găsim și în versurile lui **A. Pann**:

„Binele, zic, nu se face  
Numai la cine îți place,  
Ci binele este bine  
Să-l faci la fieștine“.

Aceasta cu atât mai mult cu cît: „Faptele bune în lume Îți lasă nemuritor nume“ și cu cît orice faptă bună rodește mai curînd sau mai tîrziu, aceste roade întorcîndu-se binefăcător asupra noastră, cum spun și versurile:

„Binele pe om îl scapă  
Cu vreme de foc și apă“.

Cinstirea părinților este o poruncă creștinească de prim ordin, care, în scrierile lui **A. Pann**, are formulări ca acestea:

„Nu precurviți, nu ucideți, lucrul altui nu furați, Nu ieșiți mărturii strîmbe p-alți în nevoi să băgați. Cum și pe părinții voștri să-i iubiți și să-i cinstiți Nu-i scribiți la bătrînețe, sub blestem să nu cădeți, Sprijiniți-le viața și-i mîngăiați cît puteți. Le păziți și sfătuirea, să nu cădeți în nevoi, Ca văzînd și fiii voștri să vă asculte pe voi“.

## Bindecuvîntarea bisericii din Mag

În Duminica de 26 octombrie 1969, la Praznicul Sf. Dumitru, **I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului** a săvîrșit bindecuvîntarea bisericii din satul Mag, jud. Sibiu.

În această zi, dimineața la orele 9,30, Înaltul Ierarh sosește în fața bisericii din parohia Mag, fiind primit de credincioși în frunte cu un sobor de preoți. Cuvîntul de bun venit îl rostește **P. C. prot. Nichifor Todor-Sibiu**. În răspunsul său, **I. P. S. Sa**, își exprimă bucuria de a fi în mijlocul acestei parohii, care s-a arătat vrednică de roada credinței și a dragostei.

După aceea, începe slujba de bindecuvîntare a bisericii consolidate, înnoite și înfrumusețate, pe care Înaltul Ierarh o săvîrșește de un sobor de preoți. Răspunsurile sînt date de corul restrîns al studenților Institutului Teologic din Sibiu, condus de **P. C. prof. Gheorghe Șoima**.

Urmează săvîrșirea Sf. Liturghii arhieresti în sobor. La priceaznă predică **P. C. prof. Dr. Corneliu Sîrbu**, talmăcind textul biblic: „Dumnezeu este iubire“ (I Ioan 4, 16) și îndemnînd pe credincioși să fie exemple vii de iubire față de toți semenii lor.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, **I. P. S. Sa** citește rugăciunea de dezlegare pentru toți credincioșii. Apoi, **P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belășcu** dă citire bindecuvîntării arhieresti adresate parohiei Mag.

Luînd cuvîntul, **C. pr. Ștefan Straja**, parohul locului, aduce mulțumiri lui Dumnezeu, **I. P. S. Sa** și păstoriților săi, pe care îi îndeamnă să păstreze credința strămoșească, să prețuiască pe conducătorii Patriei noastre și să se roage pentru ei.

Mîncînd de la Evrei 13, 7, **P. C. prot. Nichifor Todor-Sibiu** îndeamnă pe credincioși să urmeze pilda aleasă a Sf. Dumitru, precum și să cinstească prin fapte corespunzătoare demnitatea lor de fii ai Bisericii și de cetățeni ai Patriei noastre.

**P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belășcu** felicită pe credincioși pentru lucrurile frumoase, pe care le-au realizat sub conducerea înțeleptului lor păstor sufleteș și îi îndeamnă să-și iubească Biserica și Patria.

Luînd apoi cuvîntul **I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului**, rostește un cuvînt de învățătură și îndemn. Pornind de la **II Tim. 2, 5, I. P. S. Sa** arată că viața omenească este o luptă necontenită pentru dobîndirea celor de trebuință trupului și sufletului, pentru progres și fericire. Dar cununa biruinței o cîștigă numai cel ce luptă după lege, după rînduială.

În rînduiala și în legea românească, credința în **Iisus Hristos** se împletește cu sufletul nostru românesc, cu tradițiile noastre românești. De aceea, sîntem statornici în legea noastră, în rînduielile noastre.

Noi sîntem oameni ai legii și ai rînduiei și în viața zilnică, în rînduielile Statului nostru. Noi respectăm legile care sînt ale poporului nostru, rînduielile care sînt ale vieții celei noi, prin care noi

Drepte interpretări dă autorul nostru și unor învățături creștinești, ca de pildă îmbinarea armonioasă între rugăciune și muncă, cînd zice:

„Dumnezeu ajută omului bărbat  
Carele îl roagă muncind ne-ncetat“.

Sînt combătute de asemenea superstițiile, ca și ținererea unor sărbători fără teme în calendarul nostru creștin, îndemnînd la credință luminată și activitate creatoare, ca de pildă:

„Lepădați, zic, rătăcirea, dacă credeți în Hristos, Întoarce-vă-ți la lumină, fugiți de drumul noptos. Lăsați credința deșartă, depărtați acest nărav, Apucați-vă de muncă și goniți traiul trîndav“.

Sensul postului creștin este și el destul de bine prins în versificări ca acestea:

„Post zicînd nu să-nțelege numai de a nu mîncă, Ci și poruncile legii să ții a nu le călca. Nemîncînd și făcînd rele, nu te poți tu mîntui, În zadar numai cu postul raiul vei nădăjdui. Ci cînd postești, fă și bine, nu amăgi, nu fura, Nu pizmui, nu ucide, nu ocări, nu jura; Nu face nici tu păcatul, nici altui nu-l înlesni, Și a băga în nevoie pe nimenea nu-ndrăzni“.

Pline de înțelepciune populară și creștinească, scrierile lui **A. Pann** ne oferă deci o lectură nu numai recreativă, ci și mult ziditoare, așa cum am putut desprinde și din puținele exemplificări de mai sus, aduse în atenția noastră cu prilejul comemorării celor 115 ani de la moartea acestui harnic cântăreț de strană și a 175 de ani de la nașterea sa.

Gh. Papuc

înșine ne făurim o viață din ce în ce mai bună.

De încheiere, Înaltul Ierarh îndeamnă pe credincioși să-și împlinescă datorile față de Dumnezeu și față de Patrie.

După săvîrșirea polihroanelor pentru Înaltul Ierarh, pentru conducătorii Statului și pentru credincioși, urmează stropirea cu apă sfințită a credincioșilor de către **I. P. S. Sa**, în care timp corul a executat un concert de alese imne religioase.

În cadrul zgapei frățești ce a urmat, **P. C. prot. Nichifor Todor-Sibiu** felicită pe parohul și credincioșii din Mag.

**P. C. pr. Ioan Isac-Săliște I** evocă câteva momente din trecutul parohiei Mag, căreia îi urează să aducă — în continuare — cît mai frumoase roade de fapte alese spre slava Bisericii și Patriei.

**Dl. Ilie Tarcea** arată că frumoasa realizare a parohiei Mag dovedește cît de mult se poate face prin munca în comun a unui grup strîns în jurul unei idei.

**P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belășcu** îi felicită pe credincioșii din Mag și îi îndeamnă să îmbine armonios cele materiale cu cele spirituale spre promovarea unei păci statornice în lume.

Din partea Consiliului parohial iau cuvîntul **Ioan Tarcea** (zis „Șanu“) și **Valer Oană**, care mulțumesc **I. P. S. Sa** pentru osteneala depusă și îi urează mulți ani.

**C. pr. Ștefan Straja**, parohul locului, mulțumește tuturor pentru participare și exprimă hotărîrea fermă de a lucra mai departe — împreună cu păstoriții săi — la propășirea Bisericii și Patriei, pentru apărarea păcii în lume.

Încheind cuvîntările, **I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului** relevă vrednicia parohului locului, contribuția **P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belășcu** la urzirea și consolidarea actului de Reîntregire bisericească. După ce îi îndeamnă pe credincioși să păstreze neștirbite unitatea și armonia, încheie toașînd pentru **P. F. Patriarh Justinian**. De asemenea, toastează pentru conducătorii Statului, în frunte cu **d. Președinte Nicolae Ceaușescu**.

Participant





## Gînduri creștine

„Milă și iertare de păcate și de greșălele noastre, de la Domnul să cerem“.  
(Ectenie)

Această rugă o auzim la fiecare slujbă bisericească și scopul ei este ca să ne îndreptăm, avînd credință în Mîntuitorul Iisus Hristos. Greșim multe în viață, dar dorința iertării învinge repetarea păcătuirii. Acesta este începutul îndreptării.

În acest sens spunea Mîntuitorul către Apostolul Petru: „Simone, fiul lui Iona, mă iubești tu oare?“ (Ioan 21, 16). Întrebarea urmărește să primească răspunsul: Doamne, Tu știi că te iubesc, urmată firește și de gîndul: ai milă și iertare de păcatele mele, Doamne, că întru multe am greșit.

Această întrebare o pune Mîntuitorul Iisus Hristos către fiecare creștin: mă iubești tu oare întru atîta, ca să te ferești de păcătuire? Evident, în fața Mîntuitorului nu putem ascunde gîndurile noastre și atunci oare ce vom răspunde? Ce vom spune Celui care s-a răstignit pentru noi pe cruce, spre iertarea păcatelor noastre?

Atunci ne vom da seama cît de ușor și fără mînte greșim și păcătuim, cît sîntem de ușuratici. În clipe de încercare, să spunem împreună cu isihăștii: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul.

„Dar ceilalți nouă unde sînt?“

(Luca 17, 17)

Zece necăjiți au fost aceia, care s-au întîlnit cu Mîntuitorul și au beneficiat de mila Sa, ca să se vindece, căci El nu le-a evitat rugămintea. Dar numai unul singur, și acela era samaritan, s-a întors la Hristos ca să-i mulțumească. Și astfel credința sa în Hristos l-a mîntuit.

Dar ceilalți nouă ce au făcut? Au profitat de mila Mîntuitorului și duși au fost. Oare în sufletul lor nu a fost loc pentru recunoștință, pentru marea binefacere primită? Ei au purtat mai departe în sufletul lor lepra necunoștinței?

„Eu sîm Alfa și Omega, începutul și sfîrșitul“.

(Apoc. 1, 8).

Orice creștin învață că în privința credinței sale religioase, Hristos este începutul și sfîrșitul gîndurilor sale. Cu această credință în Hristos creștinul își petrece viața sa, și cu gîndul la Sf. Sa Evanghelie își îndrumază pașii spre o viață plăcută pe acest pămînt și spre fericirea cea de dincolo. În acest scop însă trebuie să umble „drept învățînd cuvîntul adevărului“ (II Timotei 2, 15), adică în toate să se arate „lucrător cu față curată“.

Așa este în viață: orice lucru are un început și un scop, fiind îndrumat de o motivare. Dar în viața morală, atît scopul cît și motivarea trebuie să țintească la scopuri superioare, la binele comun, din care să se desprindă și cel personal.

Dacă scopul personal ar dicta în viață, fără să ia în considerare: începutul și sfîrșitul, atunci acela se îndepărtează de semenii săi, se izolează de ei și își pierde legătura firească cu ei. Acel om se aseamănă cu un astru care la pornire strălucește o clipă pe cer, apoi se stinge și nimeni nu-și mai aduce aminte de el. În schimb o stea „stătătoare“ în cadrul constelațiilor cerești totdeauna trezește admirația privitorilor pentru statornicia ei față de celelalte stele, pentru a păstra constelația neschimbată.

„Doamne, nu cu mînia ta să mă mustri pe mine“.

(Ps. 6, 1).

Psalmistul este conștient de faptul că Dumnezeu are tot dreptul să fie mîniat pe credincioși, pentru că-i ocolesc poruncile, care tocmai țintesc la buna lor viață pe pămînt. Psalmistul recunoaște acest drept al lui Dumnezeu și se teme de urmările lui, căci știe că această mînie vine! Ea este consecința păcatului neascultării.

Iar această neascultare cîte forme poate primi în viață: deformarea chipului de om și credincios, prin fapte nedemne, prin deprecierea valorii sădite în om, prin lipsă de hărnicie, de înțelepciune, de purtare, de comportare față de semenii, față de bunuri, față de ordine, disciplină, prin goana numai după interesul propriu...

Pînă cînd?..

Prof. M. Șesan



## VIZITĂ LA CENTRUL ARHIEPISCOPESC SIBIU

— În zilele de 10—13 octombrie 1969, rev. prof. Mac Donald Allchin, teolog anglican de la Oxford, însoțit de P. C. prof. D. Stăniloae din partea Patriarhiei Române din București, a fost oaspetele I. P. S. Mitropolit Nicolae, în cadrul unei vizite pe care cunoscutul teolog anglican a făcut-o Bisericii Ortodoxe Române.

În zilele petrecute la Sibiu, oaspetele a vizitat Institutul nostru Teologic și cel protestant, muzeul Brukenthal, reședința și catedrala Episcopiei ev.-luterane, parohiile Rășinari și Săliște, stațiunea Păltiniș și Mînaștirea „Brîncoveanu“ de la Sîmbăta de Sus.

În zilele de 10 și 11 octombrie a.c., rev. prof. Mac Donald Allchin a ținut două conferințe în aula Institutului Teologic, una intitulată: „Scriptura și Tradiție în concepția Bisericii anglicane“, iar a doua: „Cultul Fecioarei Maria în Biserica Anglicană“. La ambele conferințe a fost de față I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, membrii Consiliului Arhiepiscopesc, profesorii și studenții Institutului Teologic și preoți din orașul Sibiu. Au fost de față și reprezentanți ai Institutului Teologic protestant din localitate.

Distinsul oaspete a reliefat în conferințele ținute punctele comune ale celor două Biserici: Anglicană și Ortodoxă.

— În ziua de 15 octombrie 1969, a sosit la Sibiu, venind de la București, o delegație a Bisericii Ortodoxe a Greciei, formată din I. P. S. Mitropolit Iacobos al Mitilenei și P. C. arhim. Meletie Calamanos, secretar al Sf. Sinod și Director în Ap. Relațiilor externe.

De la București, delegația a fost însoțită de P. S. Episcop-vicar Visarion, oprindu-se la Făgăraș și la Mînaștirea „Brîncoveanu“ de la Sîmbăta de Sus.

În ziua de 16 octombrie a.c., însoțiti de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, oaspeții au vizitat Catedrala mitropolitană, Sibiul vechi și nou. În drum spre Păltiniș s-au oprit la Rășinari, unde au vizitat cele două biserici parohiale, mausoleul mitropolitului A. Șaguna, mormintele mitropolitului N. Colan și episcopului Vasile Stan, precum și Muzeul Satului.

În după masa zilei de 16 octombrie a.c., oaspeții au vizitat Biblioteca mitropolitană și au participat împreună cu I. P. S. Mitropolit Nicolae la un scurt program dat de corul studenților teologi în Aula Institutului nostru Teologic. Cu acest prilej I. P. S. Mitropolit Iacobos a ținut un cuvînt de învățătură pentru studenții teologi, la care a răspuns I. P. S. Mitropolit Nicolae.

Din cuvîntul rostit cu această ocazie și din mărturisirile făcute, a reieșit aprecierea pe care oaspeții au exprimat-o asupra organizării Bisericii Ortodoxe Române și a învățămîntului teologic în Biserica noastră.

F. C.

## Vechi reprezentări iconografice

(Urmare din pag. 1)

artiștilor și pictorilor. Credincioșii cinsteau aceste icoane în casele lor, iar călugării în chiliile lor.

Din cele spuse pînă acum cred că vom înțelege că creștinătatea de la începuturile ei a cinstit pe Sf. Fecioară Maria ca pe Maica lui Dumnezeu, încercînd s-o reprezinte în icoane, dintre care unele sînt de atîta frumusețe și gingășie încît ai credința că n-au fost lucrate de mîini omenești, ci îngerești.

La poporul nostru Maica Domnului își are un loc de cinstire deosebit prin multele icoane care au împodobit și împodobesc bisericile și casele credincioșilor. Mă gîndesc numai la acele frumoase icoane zugrăvite pe carton sau pe pînză, ori pe sticlă, de meșteri români, care dovedesc nu numai talentul și simțul artistic al acestora, ci și dragostea lor fierbinte față de Maica lui Dumnezeu care e și maica noastră a tuturor. Multe dintre aceste icoane redau chipul Maicii Domnului sau diferite momente din viața ei. Dacă creștinătatea întregă din toate locurile și din toate timpurile a cinstit-o pe Maica Domnului zugrăvind chipul ei în icoane, să o cinstim și noi cu aceeași evlavie și cu aceeași credință.

Al. Moisiu

## Samaritanul milostiv

(Urmare din pag. 1)

că erau grăbiți și așteptați acasă, după o săptămîină de absență, că riscuiau să fie și ei maltratați de tîlhari, că nu erau doctori și erau firi gingașe etc. Dar toate scuzele pe care ei le-ar fi putut aduce, mai mult îi acuză. Izolarea lor le-a dezvăluit egoismul ce-i stăpînea.

Și această atitudine a omului pe lîngă om e condamnată de creștinism. Creștinul nu poate fi nepăsător față de soarta semenului său. Noi răspundem nu numai de răul pe care îl facem în viață, ci și de binele pe care nu l-am săvîrșit. Sf. Ap. Pavel condamnă răspicat egoismul cînd scrie: „Nimeni să nu caute numai de ale sale, ci fiecare și pe ale aproapelui“ (1 Cor. 10, 24). Iar Sf. Ap. Ioan de asemenea scrie: „Iar cine are bogăția lumii acestea și se uită la fratele său care este în nevoie și își închide inima dinspre el, cum rămîne în acela dragostea lui Dumnezeu?“ (1 Ioan 3, 17). În uriașa luptă ce se duce în vremea noastră în lume, pentru pace, dreptate și libertatea popoarelor, creștinul nu poate rămînea nepăsător, indiferent, ci are datoria sfîntă să se alăture cu toate puterile lui.

c) În sfîrșit în al treilea tablou ni se înfățișează frumoasa comportare a samaritanului. E cea de a treia atitudine, singura demnă de om: om pentru om. Deși acesta era sărac, căci călătorea călare pe un asin și nu pe o cămilă în fruntea unei caravane încărcată cu bunuri, cu toate acestea, cînd vede pe semenul său în suferință, se oprește, coboară și îi dă primul ajutor. Îl pansează, îl învâlește cum poate mai bine, îl urcă pe asinul său, iar el merge bucuros pe jos. Îl duce la primul han și dă han-giului nu un dinar, o pomană, ci doi dinari, valoarea a două zile de lucru, făgăduind că la întoarcere îi va restitui cheltuielile ce vor depăși această sumă. Samaritanul voia să-și completeze binefacerea din vînzarea lucrurilor ce le ducea la tîrg. Deși cel căzut între tîlhari era un dușman, căci se știe cît de mult se urau iudeii cu samaritanii, deși era de altă credință religioasă și deși era din clasa bogaților, samaritanul a trecut peste aceste prejudecăți și a făcut tot ceea ce omenește era cu putință pentru salvarea semenului său. El n-a spus: ajute-l cei din neamul lui, cei de o credință cu el și cei de o condiție socială la fel. NU! El l-a ajutat, fără să se uite la deosebiri ce despart pe oameni. El a văzut în cel căzut între tîlhari, omul, pe fratele său. La începutul pildei ni se pare că „aproapele“ e cel care are nevoie de ajutorul nostru. La sfîrșit însă ne dăm seamă că „aproapele“ e cel care e în stare să treacă peste toate deosebirile de neam sau rasă, de condiție socială sau credință religioasă și să vadă în semenul său omul, fratele său. Abia în această atitudine noi ne desvăluim partea cea mai aleasă din ființa noastră: umanitatea sau omenia. Creștinii nu pot avea decît o astfel de atitudine față de semenii săi, știind că toți oamenii sînt făpturile lui Dumnezeu, că toți sîntem „dintr-un sînge“ (F. Ap. 17, 27) și deci toți frați prin jertfa Fiului lui Dumnezeu.

Într-o pictură veche din biserica Sf. Nicolae domnesc din Curtea de Argeș, se află o tîlcuire a „Samaritanului milostiv“. Într-un peisaj de munte, se înfățișează Mîntuitorul care leagă ranele celui căzut, pe cînd levitul trece nepăsător. În altă scenă, tot Mîntuitorul e cel care duce pe drumușul schingiuuit, în spinare. Încă de la început, creștinii au văzut în „Samaritanul milostiv“ pe Domnul nostru Iisus Hristos, care s-a jertfit pentru omenire. Așa se face că „Samaritanul milostiv“ a ajuns să fie un alt nume dat Mîntuitorului pentru dragostea Sa față de toți oamenii.

Să mergem și noi fraților pe urmele Mîntuitorului, Samaritanul milostiv, să iubim pe semenul nostru ca pe un frate.

La această atitudine față de semenii noștri ne îndeamnă și ne ajută frumoasa și așa de veche virtute a poporului nostru: omenia românească, ideal moral spre care să tindem cu toții.

A. Radu

